

Náhrada nákladů v souvislosti s pracovním úrazem

Nárok zaměstnance postiženého pracovním úrazem na náhradu nákladů podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce vzniká pouze za předpokladu, že tyto náklady byly vynaloženy na léčení následků pracovního úrazu a že jde o náklady vynaložené účelně. Účelnost vynaložení těchto nákladů však nelze hodnotit mechanicky .....

Nárok zaměstnance postiženého pracovním úrazem na náhradu nákladů podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce vzniká pouze za předpokladu, že tyto náklady byly vynaloženy na léčení následků pracovního úrazu a že jde o náklady vynaložené účelně. Účelnost vynaložení těchto nákladů však nelze hodnotit mechanicky pouze z hlediska objemu vynaložených prostředků, ale je především třeba akcentovat jejich přínos v rámci procesu odstraňování (zmírňování) následků pracovního úrazu poškozeného zaměstnance. Poškozený zaměstnanec musí mít v rámci poskytování zdravotní péče z důvodu léčení následků pracovního úrazu v zásadě stejné možnosti jako ostatní občané (pacienti) a nemůže být oproti nim nijak znevýhodněn.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 424/2003, ze dne 2.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. V., zastoupeného advokátkou, proti žalované A. H., s.r.o., zastoupené advokátkou, o odškodnění pracovního úrazu, vedené u Okresního soudu v Chrudimi pod sp. zn. 8 C 142/2001, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. srpna 2002 č.j. 22 Co 165/2002-78, tak, že dovolání žalované zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal (žalobou změněnou se souhlasem soudu), aby mu žalovaná zaplatila 58.658,- Kč s 8% úrokem z částky 50.754,- Kč od 7.9.2001 do 29.11.2001 a z částky 58.568,- Kč od 30.11.2001 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že dne 18.6.1981 utrpěl u právního předchůdce žalované pracovní úraz, k jehož odškodnění byla žalovaná zavázána pravomocnými rozsudky Okresního soudu v Chrudimi ze dne 3.3.2000 č.j. 3 C 66/96-239 a 3 C 22/99-54, kterými jí bylo mimo jiné uloženo nahradit žalobci účelně vynaložené náklady na léčení ve výši 49.891,- Kč, vzniklé v souvislosti s kontrolami u lékaře MUDr. M. Ch. v P. v období od 15.10.1996 do 25.2.1999. Nyní žalobce po žalované požaduje náhradu účelně vynaložených nákladů na léčení, spočívající v náhradě výdajů (za pohonné hmoty) vzniklých při cestách ke jmenovanému lékaři do jeho ortopedické ordinace v P. v období od 28.9.1999 do 21.11.2001 osobním automobilem FIAT 125 a Škoda Felicia 1,9 D ve výši vypočtené podle příslušných právních předpisů, které mu žalovaná odmítá přes jeho výzvy zaplatit.

Okresní soud v Chrudimi rozsudkem ze dne 14.2.2002 č.j. 8 C 142/2001-62 žalované uložil, aby zaplatila žalobci 58.658,- Kč s 8% úrokem z prodlení z částky 38.185,20 Kč od 7.9.2001 do zaplacení, 8% úrokem z prodlení z částky 12.568,80 Kč od 22.9.2001 do zaplacení a 7,5% úrokem z prodlení z

částky 7.904,- Kč od 3.12.2001 do zaplacení, žalobu „pokud bylo požadováno zaplacení úroků z prodlení za dobu delší nebo v míře vyšší než shora přiznané“ zamítl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit České republice „kolkovými známky do tohoto spisu“ soudní poplatek ve výši 2.350,- Kč a žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 13.598,- Kč k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Z. D. Soud prvního stupně poukázal na ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. [20/1966](#) Sb., podle kterého má občan (s výjimkou osob ve vazbě a výkonu trestu odnětí svobody) právo zvolit si sám svého lékaře, přičemž - jak zdůraznil - „tato zákonná možnost dopadá i na rozhodování žalobce, ve kterém se bude odrážet získaná důvěra k lékaři a patrně i výsledky léčení“. Proto podle jeho názoru, jestliže žalobce využil svého zákonného práva a zvolil si lékaře, „byť jeho pracoviště bylo vzdálenější“, jedná se v případě nákladů na cestování k němu o účelně vynaložené náklady spojené s léčením ve smyslu ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce, které mu je žalovaná povinna nahradit.

K odvolání žalované Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 1.8.2002 č.j. 22 Co 165/2002-78 rozsudek soudu prvního stupně „až na odvoláním nenapadený zamítavý výrok II“ potvrdil a rozhodl, že žalovaná je povinna „nahradit“ žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 13.998,- Kč k rukám jeho zástupkyně. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že „s ohledem na ust. § 9 odst. 2 zákona č. [20/1966](#) Sb“ je třeba posoudit náklady žalobce, vynaložené v období od 28.9.1999 do 21.11.2001 na cestování k lékaři MUDr. M. Ch. do jeho ortopedické ordinace v Praze na kontroly související s léčením následků pracovního úrazu žalobce ze dne 18.6.1981, jako účelně vynaložené náklady spojené s léčením podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce. Podle názoru odvolacího soudu totiž „nelze v souzené věci s ohledem na účelnost nákladů přehlédnout“, že žalobci byla posudkovým lékařem doporučena ortopedická klinika v P., že „i později ostatní lékaři žalobci doporučili, aby se tam i nadále léčil“, a že žalobce může jen výjimečně používat prostředky veřejné hromadné dopravy.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná z důvodu nesprávného právního posouzení věci dovolání, jehož přípustnost dovozovala z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Poukázala na okolnost, že se žalobce neléčí na ortopedické klinice v P., která mu byla doporučena před 20 lety po vzniku úrazu, ale že ambulantně navštěvuje ortopedickou ordinaci MUDr. Ch. v P., která je „standardní ortopedickou ordinací s odborností 606, což je ortopedie“. Srovnatelnou neméně kvalitní lékařskou péčí a léčením lze přitom - jak zdůraznila - bez jakýchkoli problémů zajistit přímo v bydlišti žalobce (v H.) nebo v blízkém okolí „a tím minimalizovat nebo objektivizovat náklady spojené s léčením“. Náklady vynaložené žalobcem na cestování k lékaři do P. tudíž nejsou účelně vynaloženými náklady na léčení v souvislosti s jeho pracovním úrazem, neboť podle názoru dovolatelky „ani svobodná volba lékaře dle ust. § 9 odst. 2 zák. č. [20/1966](#) Sb. bez ohledu na vzdálenost neznamená automaticky, že náklady na léčení splňují znak účelnosti vynaložených nákladů spojených s léčením ve smyslu ust. § 193 odst. 1 písm. c) ZP“. Žalovaná navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), se nejprve zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm. a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm. b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm. c) o.s.ř.].

Žalovaná napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění dovolatelka nenapadá), že mezitímním rozsudkem Okresního soudu v Chrudimi ze dne 31.1.1983 č.j. 5 C 123/82-40, potvrzeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5.4.1983 č.j. 7 Co 148/83-49, byl právní předchůdce žalované uznán odpovědným za škodu z pracovního úrazu (poškození pravého kolena), který žalobce utrpěl dne 18.6.1981. Pro následky tohoto pracovního úrazu je žalobce od roku 1982 v ambulantní péči MUDr. M. Ch. V souvislosti s pravidelným návštěvami jmenovaného lékaře v jeho ortopedické ordinaci v P., vznikly žalobci v období od 28.9.1999 do 21.11.2001 náklady za použití vlastního osobního automobilu na cestu z bydliště žalobce v H. do ortopedické ordinace v P. a zpět ve výši 58.658,- Kč. Podle lékařské zprávy MUDr. Ch. ze dne 10.1.2002 žalobce při dojíždění může jen výjimečně používat veřejnou hromadnou dopravu, neboť „i při minimálním insultu“ žalobci hrozí vážné zhoršení zdravotního stavu. Žalovaná odmítá žalobci uvedené cestovní výdaje zaplatit s odůvodněním, že se nejedná o účelně vynaložené náklady spojené s léčením, neboť „srovnatelnou neméně kvalitní lékařskou péči a léčení lze bez jakýchkoli problémů zajistit přímo v bydlišti žalobce nebo v blízkém okolí“.

Za tohoto skutkového stavu odvolací soud - jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku - řešil právní otázku, zda náklady vynaložené žalobcem na dojíždění k lékaři z H. do P. lze v daném případě považovat za účelně vynaložené náklady spojené s léčením ve smyslu ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce. Protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu řešena a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst.1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce došlo-li u zaměstnance při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození na zdraví nebo k jeho smrti úrazem (pracovní úraz), odpovídá za škodu tím vzniklou zaměstnavatel, u něhož byl zaměstnanec v době úrazu v pracovním poměru.

Právo na náhradu škody vzniklé následkem pracovního úrazu zahrnuje mimo jiné i nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením [srov. § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce]. Tato náhrada může spočívat rovněž v náhradě nákladů na zakoupení léků a prostředků zdravotnické techniky nehrazených (resp. částečně hrazených) příslušnou zdravotní pojišťovnou, v náhradě nákladů na dietní stravování, v náhradě nákladů spojených s rehabilitační léčbou či návštěvami zaměstnance postiženého pracovním úrazem, hospitalizovaného ve zdravotnickém zařízení anebo též v náhradě nákladů vynaložených v souvislosti s ambulantní péčí (jejíž součástí je i návštěvní služba), kterou zajišťují praktičtí a jiní odborní lékaři v jednotlivých ordinacích a sdružených ambulancích zařízení (srov. § 18 odst. 1 zákona č. [20/1966](#) Sb.).

Lze sdílet názor dovolatelky, že nárok zaměstnance postiženého pracovním úrazem na náhradu nákladů podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. c) zák. práce vzniká pouze za předpokladu, že tyto náklady byly vynaloženy na léčení následků pracovního úrazu a že jde o náklady vynaložené účelně. Účelnost vynaložení těchto nákladů však nelze hodnotit mechanicky pouze z hlediska objemu vynaložených prostředků, ale je především třeba akcentovat jejich přínos v rámci procesu odstraňování (zmírňování) následků pracovního úrazu poškozeného zaměstnance. Poškozený zaměstnanec musí mít v rámci poskytování zdravotní péče z důvodu léčení následků pracovního úrazu v zásadě stejné možnosti jako ostatní občané (pacienti) a nemůže být oproti nim nijak znevýhodněn.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. [20/1966](#) Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, občané mají právo na poskytování zdravotní péče podle ustanovení tohoto zákona, zákona o všeobecném zdravotním pojištění a předpisů vydaných k jejich provedení a zákona o ochraně veřejného zdraví.

System zdravotní péče poskytovaný zdravotnickými zařízeními státu, obcemi, fyzickými a právními osobami v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy bezpochyby umožňuje - jak na to poukazuje dovolatelka - zajistit občanům „srovnatelnou kvalitní lékařskou péči“ přímo v jejich bydlišti nebo v blízkém okolí. Vzhledem k tomu však, že léčení nelze redukovat pouze na věcnou stránku vlastní reparace zdravotního poškození, neboť pro jeho úspěšný průběh je významná i subjektivní důvěra pacienta v lékaře, je jedním z oprávnění, které zákon zaručuje všem občanům bez rozdílu, právo na svobodnou volbu lékaře (srov. § 9 odst. 2 zákona č. [20/1966](#) Sb., o péči o zdraví lidu). Protože toto právo není omezeno jen na volbu lékaře z bezprostředního okolí postiženého, nelze přiměřené náklady spojené s realizací tohoto práva zaručeného každému občanovi - tedy i zaměstnancům poškozeným pracovním úrazem nebo nemocí z povolání - považovat za neúčelně vynaložené jen z toho důvodu, že by náklady za jízdné a cestovné k jinému lékaři mohly být nižší.

Ve prospěch opačného názoru nelze argumentovat tím, že účelně vynaloženými náklady spojenými s léčením mohou být jen ty náklady, které umožní „minimalizaci nebo objektivizaci“ nákladů vynakládaných na léčení. Uvedený názor, který v podstatě ztotožňuje účelnost vynaložených nákladů s jistě pochopitelným zájmem zaměstnavatele na jejich co možná nejmenším rozsahu, však opomíjí, že jeho přijetí by znamenalo znevýhodnění zaměstnance postiženého pracovním úrazem nebo nemocí z povolání tím, že by mu byl - v rozporu se zákonem zaručeným právem na svobodnou volbu lékaře - znemožněn stejný (rovný) rozsah poskytování zdravotní péče jako ostatním občanům.

Z uvedeného vyplývá, že zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, přísluší právo svobodné volby lékaře zásadně ve stejném rozsahu, jako ostatním občanům; náklady jízdného a cestovného spojené s léčením následků pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nelze považovat za neúčelně vynaložené jen z toho důvodu, že při poskytnutí zdravotní péče srovnatelné úrovně u jiného lékaře mohly být výlohy poškozeného zaměstnance nižší.

Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný, a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postížen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)